

Kohtuasi C-351/24**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

15. mai 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Veszprémi Törvényszék (Veszprémi kohus, Ungari)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

29. aprill 2024

Kaebaja:

C/C Vámügynöki Kft.

Vastustaja:

Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (riigi maksu- ja tolliameti vaiete lahendamise direktoraat, Ungari)

Veszprémi Törvényszék (Veszprémi kohus, Ungari)

[...]

Veszprémi Törvényszék (Veszprémi kohus, Ungari) on halduskohtumenetluses, mis käsitleb tollimaksu vähendamise taotluse [...] tagasilükkamist, mis algatati kaebaja **C/C Vámügynöki Kft.** [...] (Zalaegerszeg, Ungari) [...] nõudmisel vastustaja **Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága** (riikliku maksu- ja tolliameti vaiete lahendamise direktoraat, Ungari) [...] (Budapest) vastu, teinud järgmise

kohtumääruse

[...] kohus esitab Euroopa Liidu Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

1. Kas määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (edaspidi „tolliseadustik“), artikli 119 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi tava, mille puhul tuvastatakse, et tõend on ebaõige, tuginemata seejuures Euroopa – Vahemere piirkonna

sooduspäritolureeglite piirkondliku konventsiooni
(edaspidi „konventsioon“) I liite artiklis 32 sätestatud menetlusele?

[...] [liikmesriigi menetlusõiguse kaalutlused]

Põhjendus

Asjaolud

Kaebaja, kes tegutses Best-Epil Kft. (importija) nimel kaudse tolliesindajana, taotles Nemzeti Adó- és Vámhivatal Csongrád-Csanád Vármegyei Adó- és Vámigazgatóságalt (riikliku maksu- ja tolliameti Csongrád-Csanádi komitaadi maksu- ja tolliosakond, Ungari) (edaspidi „esimese astme tolliasutus“) 17. detsembrist 2021 kuni 26. veebruarini 2022 kahekümmel korral erinevate puu- ja köögiviljade vabasse ringlusse lubamist. Üldiselt saadeti kaup Albaaniast, Türgist või Kosovost märkega, et kaup on pärit Albaaniast või Türgist. Vabasse ringlusse lubamise hetkel märgiti tollideklaratsiooni lahtrisse 36 sooduskohtlemise kood 300 ja kaebaja taotles lisatud päritolutõendite alusel tollimaksude määramisel sooduskohtlemise kohaldamist. Käesoleva kohtuasja jaoks kolmel asjakohasel juhul lubati Kosovost saadetud värsked tooted (mandariinid), mis olid päritoludokumentide EUR.1 nr A0104738, A0104737 ja A0104736 kohaselt pärit Türgist, vabasse ringlusse vastavalt 26. veebruaril 2022 [...], 22. veebruaril 2022 [...] ja 3. veebruaril 2022 [...].

Pärast 5. mail 2023 vabasse ringlusse lubamist tegi esimese astme tolliasutus järelkontrolli, mille käigus teatas tolliasutus, et Kosovo tolliasutuse väljastatud EUR.1 liikumissertifikaat ei ole kooskõlas komisjoni teatise 2021/C 418/12 „Vahemere piirkonna sooduspäritolureeglite piirkondliku konventsiooni või selliste päritolureegleid käsitlevate protokollide kohaldamise kohta, millega nähakse ette päritolu diagonaalne kumuleerumine kõnealuse konventsiooni osaliste vahel“ (edaspidi „komisjoni teatis“) sätetega, võttes samuti arvesse, et Euroopa Liidu, Kosovo ja Türki vahel ei saa põllumajandustoodetele võimaldada sooduskohtlemist ja ka Kosovo tolliasutus ei saa seda kinnitada. Esimese astme tolliasutus määras eeltoodut arvestades 16. augustil 2023 täiendava tollimaksu 2 580 000 Ungari forintit [...], mille tasumist ta kaebajalt nõudis.

Kaebaja esitas 18. augustil 2023 esimese astme tolliasutusele tollimaksu vähendamise taotluse, tuginedes tolliseadustiku artikli 116 lõike 1 punktile c. Kaebaja väitis oma taotluses, et tolliseadustiku artikli 119 lõikes 3 sätestatud tingimused on täidetud ehk kuna konventsiooni raames väljastatud päritolutõendi EUR.1 viga tulenes tolliasutuse tehtud veast, ei ole vaja teha tolliseadustiku artikli 119 lõike 1 punktis a nõutud kontrolli selle kohta, kas kaebaja oli veast teadlik.

Vastustaja otsus

Esimese astme tolliasutus jättis kaebaja taotluse rahuldamata [...]. Kaebaja esitatud vaiet menetlenud vastustaja kinnitas esimese astme tolliasutuse [...] otsuse.

Vastustaja viitas oma otsuse põhjenduses tolliseadustiku artikli 116 lõike 1 punktile c ning selle artikli 119 lõike 1 punktis a ja lõikes 3 sätestatud. Vastustaja märkis sellega seoses, et päritolusertifikaati ei väljastatud konventsiooni I liite artiklis 31 käsitletud halduskoostöö raames, mistõttu ei saa kohaldada tolliseadustiku artikli 119 lõikes 3 ette nähtud erandit ning nimetatud tolliseadustiku artikli 119 lõike 1 punkti a kohaselt tuleb kontrollida, kas kaebaja oleks saanud tolliasutuse tehtud vea mõistlikult käitudes avastada. Vastustaja tugines samuti sellele, et Kúria (Ungari kõrgeim kohus) kohtumääruse nr 2/2022 kohaselt, mis tehti haldusõiguse ühtlustamise menetluses, ei saa vea avastamise võimalust välistada, väites, et ka kaebaja ise tegi vea.

Vastustaja otsuses sedastati, et isegi kui Kosovo tolliasutus tegi vea, oleks kaebaja saanud selle mõistlikult käitudes avastada, võttes arvesse, et ta tegeleb tollivaldkonnas kutsetegevusega, tal on olemas vajalikud tolliload ja asjakohased ekspertteadmised ning ta on tollivormistamise vallas kogenud. Kaebaja pidi olema tuttav sooduskohtlemist käsitlevate eeskirjade, tolliõiguse alaste õigusnormide ja konventsioonidega ning komisjoni teatisega, nii et ta oleks pidanud avastama, et kauba liikumissertifikaadid EUR.1 ei olnud õigesti väljastatud. Vastustaja hinnangul oli Kosovo tolliasutuse väljastatud sertifikaatides olev viga sellist laadi, et see oli dokumentidest selgelt näha ja mõistlikult käitudes avastatav.

Poolte seisukohad

Kaebaja nõue

Kaebaja esitas vastustaja otsuse peale kaebuse, milles palub tühistada nimetatud otsuse ja ka esimese astme tolliasutuse otsuse ning kohustada tolliasutust viima läbi uue menetluse. Kaebaja kirjeldab oma kaebuses õigusrikkumise osas, et vastavalt tolliseadustiku artikli 116 lõike 1 punktile c õigustab pädevate asutuste eksimus imporditollimaksude tagastamist või vähendamist. Vastavalt tolliseadustiku artikli 119 lõigetele 1 ja 3, kui kaubale on määratud sooduskohtlemine halduskoostöö süsteemi alusel ning väljaspool liidu tolliterritooriumit asuva riigi või territooriumi tolliasutuse väljastatud tõend osutub ebaõigeks, käsitatakse sellist viga veana, mida ei oleks olnud võimalik artikli 119 lõike 1 punkti a tähenduses avastada.

Kaebaja täpsustas, et konventsiooni I liite artiklis 31 ette nähtud halduskoostöö raames võtavad asutused endale kohustuse edastada templijäljendid ja aadressi teatiste saamiseks. Kaebaja hinnangul tähendab asjaolu, et Kosovo tolliasutus on kasutanud seda templijäljendit kauba liikumissertifikaadi EUR.1 väljastamiseks,

et tolliseadustiku artikli 119 lõikes 3 ette nähtud halduskoostöö on olemas. Kui nõustuda vastustaja arutluskäiguga, ei oleks tolliseadustiku artikli 119 lõikel 3 mõtet ja seda ei oleks võimalik kohaldada, sest konventsiooni I liite artikli 31 sätted muudavad selle sisutühjaks. Vastustaja oleks pidanud viima läbi konventsiooni I liite artiklis 32 sätestatud kontrollimenetluse, küsides Kosovo tolliasutuselt päritolutõendi täpsuse kohta. Kaebaja uskus heauskselt, et väljaspool liidu tolliterritooriumi asuv tolliasutus on konventsiooni osalisena päritolutõendi väljastamisel konventsiooni ja selle protokolle õigesti kohaldanud.

Vastustaja vastus

Vastustaja palus oma vastuses jätta kaebus rahuldamata. Sisuliselt väitis vastustaja, et ekspordiriigi (Kosovo) tolliasutus ei saanud kauba sooduspäritolu (Türgi) komisjoni teatise ja konventsiooni põhjal õiguspäraselt kinnitada. Arvestades samuti, et nimetatud viga tulenes päritolutõendist endast, ei olnud vaja, et vastustaja küsiks ekspordiriigi tolliasutuselt dokumendi ehtsuse kohta, kuna konventsioon ei sisalda selle kohta ühtegi ettekirjutust. Vastustaja väitis, et halduskoostööna ei tuleks käsitada asjaolu, et tolliasutus kasutas sertifikaadi EUR.1 väljastamisel templijäljendit. Vastustaja arvates ei sisalda konventsiooni I liite artikkel 31 selle kohta ühtegi reeglit ja seda ei saa tõlgendada laialt.

Kosovo tolliasutus ei saanud kinnitada sooduspäritolu Türgist. Konventsiooni I liite artiklis 32 osutatud kontrolli võib teha, kui konventsiooniosalise tolliasutusel tekib põhjendatud kahtlus dokumendi ehtsuses, ent vastustajal ei tekkinud oma tegevuses selliseid kahtlusi, sest tal oli võimalik dokumentides esinevat viga täie kindlusega kinnitada ja kinnitada, et need ei sobinud päritolukoha tõendamiseks, nii et päritolutõendi kontrollimenetlust ei olnud vaja läbi viia.

Vastustaja toonitas, et tolliseadustiku artikli 116 lõike 1 punktis c ette nähtud tollimaksude tagastamist tolliasutuse vea tõttu saab kohaldada ainult juhul, kui kaebajal ei olnud võimalik kooskõlas tolliseadustiku artikli 119 lõike 1 punktiga a viga mõistlikult käitudes avastada. Arvestades tema piisavaid kogemusi ja teadmisi tolli valdkonnas, oleks kaebaja pidanud mõistlikult käitudes vea avastama, kuna see kajastub dokumentides. Tolliseadustiku artikli 15 lõike 2 punktist b tulenevalt vastutab tollideklaratsiooni esitanud isik koos nimetatud deklaratsiooniga esitatavate dokumentide autentsuse, õigsuse ja kehtivuse eest.

Vastustaja väitis samuti, et tolliseadustiku artikli 119 lõike 1 punktist b tulenevalt tuleb kaebaja heausksust analüüsida eraldi, kuna asjaolu, et kaebaja tegutseb heausksena ei välista seda, et ta oleks saanud mõistlikult käitudes tolliasutuse tehtud vea avastada.

Liidu õigus

Määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (edaspidi „tolliseadustik“), artikkel 116

1. Käesolevas jaos sätestatud tingimuste kohaselt tuleb impordi- või eksporditollimaksu summad tagasi maksta või neid vähendada järgmistel põhjustel:

- a) enam määratud impordi- või eksporditollimaksu summad;
- b) defektne kaup või lepingu tingimustele mittevastav kaup;
- c) pädevate asutuste eksimus;
- d) õigluse põhimõte.

Tolliseadustiku artikkel 119

1. Muudel kui artikli 116 lõike 1 teises lõigus ning artiklites 117, 118 ja 120 osutatud juhtudel makstakse impordi- või eksporditollimaksu summa tagasi või vähendatakse seda, kui pädevate asutuste vea tõttu oli esialgu teatatud tollivõlale vastav summa väiksem kui tasumisele kuuluv summa, tingimusel et täidetud on järgmised tingimused:

- a) võlgnikul ei oleks olnud võimalik nimetatud viga mõistlikult käitudes avastada ja
- b) võlgnik tegutses heausksena.

3. Kui sooduskohtlemine on kaubale määratud halduskoostöö süsteemi alusel, milles osalevad väljaspool liidu tolliterritooriumi oleva territooriumi või riigi asutused, loetakse nende asutuste väljaantud ja ebaõigeks osunud tõend eksimuseks, mida ei oleks olnud võimalik lõike 1 punkti a tähenduses avastada.

Ebaõige tõendi väljaandmist ei loeta veaks, kui tõend põhineb eksportija esitatud ebaõigetel faktidel, välja arvatud juhul, kui on ilmne, et tõendi välja andnud asutused olid või oleksid pidanud olema teadlikud, et kaup ei vasta sooduskohtlemise kohaldamise tingimustele.

Tolliseadustiku artikkel 64

2. Kauba puhul, mille suhtes kohaldatakse soodusmeetmeid lepingute alusel, mille liit on sõlminud teatavate väljaspool liidu tolliterritooriumi asuvate riikide või territooriumidega või selliste riikide või territooriumide rühmadega, sätestatakse sooduspäritolureglid kõnealustes lepingutes.

Euroopa – Vahemere piirkonna sooduspäritolureeglite piirkondliku konventsiooni (edaspidi „konventsioon“) I liite artikkel 15

1. Ühe konventsiooniosalise territooriumilt pärit toodete importimisel teiste konventsiooniosaliste territooriumile kohaldatakse asjaomaste lepingute sätteid, kui esitatakse üks järgmistest päritolutõenditest:

- a) liikumissertifikaat EUR.1, mille näidis on esitatud IIIa lisas;
- b) liikumissertifikaat EUR-MED, mille näidis on esitatud IIIb lisas;
- c) artikli 21 lõikes 1 ettenähtud juhtudel deklaratsioon, mille eksportija esitab kaubaarvel, saatelehel või muus äridokumentis, kus kõnealuseid tooteid on kirjeldatud piisavalt täpselt, et neid oleks võimalik identifitseerida (edaspidi „päritoludeklaratsioon“ või „EUR-MED päritoludeklaratsioon“); päritoludeklaratsioonide tekst on esitatud IVa ja IVb lisas.

Konventsiooni I liite artikkel 31 (halduskoostöö)

1. Konventsiooniosaliste tolliasutused annavad üksteisele Euroopa Komisjoni kaudu templijäljendid, mida kasutatakse nende tolliasutustes liikumissertifikaatide EUR.1 ja EUR-MED väljaandmiseks, ja nende tolliasutuste aadressid, kes vastutavad kõnealuste sertifikaatide, päritoludeklaratsioonide ja EUR-MED päritoludeklaratsioonide kontrollimise eest.

2. Selleks et tagada käesoleva konventsiooni nõuetekohane kohaldamine, aitavad konventsiooniosalised üksteisel pädevate tolliasutuste kaudu kontrollida liikumissertifikaatide EUR.1 ja EUR-MED, päritoludeklaratsioonide ja EUR-MED päritoludeklaratsioonide ehtsust ning nendes dokumentides esitatud andmete õigsust.

Konventsiooni I liite artikkel 32 (päritolutõendi õigsuse kontroll)

1. Päritolutõendite järelkontrolli tehakse pisteliselt või siis, kui importiva konventsiooniosalise tolliasutusel tekib põhjendatud kahtlus dokumentide ehtsuses, asjaomaste toodete päritolustaatuses või käesoleva konventsiooni muude nõuete täitmises.

2. Lõike 1 sätete rakendamisel tagastab importiva konventsiooniosalise tolliasutus eksportiva konventsiooniosalise tolliasutusele liikumissertifikaadi EUR.1 või EUR-MED ja arve, kui see on esitatud, ning päritoludeklaratsiooni või EUR-MED päritoludeklaratsiooni või nende dokumentide koopiad, esitades vajaduse korral kontrollitaotluse põhjused. Kõik saadud dokumendid ja teave, mille põhjal võib oletada, et päritolutõendis esitatud andmed ei ole õiged, saadetakse kontrollitaotluse tõendamiseks.

3. Järelekontrolli teeb eksportiva konventsiooniosalise tolliasutus. Selleks on tal õigus nõuda mis tahes tõendeid ja kontrollida eksportija raamatupidamisdokumente ning teha mis tahes kontrollimisi, mida ta peab asjakohaseks.

Komisjoni teatis 2021/C 418/12 „Euroopa – Vahemere piirkonna sooduspäritolureeglite piirkondliku konventsiooni või selliste päritolureegleid käsitlevate protokollide kohaldamise kohta, millega nähakse ette päritolu diagonaalne kumuleerumine kõnealuse konventsiooni osaliste vahel“ (edaspidi „komisjoni teatis“)

Diagonaalset kumuleerumist saab kohaldada ainult juhul, kui lõpptootjaks ja lõppsihtkohaks olevad osalised on sõlminud ühesuguseid päritolureegleid sisaldavad vabakaubanduslepingud kõikide päritolustaatuse kujunemisega seotud osalistega – s.o kõikide osalistega, kelle territooriumilt pärinevad kasutatud materjalid. Materjale, mis on pärit sellise osalise territooriumilt, kes ei ole sõlminud vabakaubanduslepingut lõpptootjaks ja/või lõppsihtkohaks oleva osalisega, käsitatakse päritolustaatuseta materjalidena. Konkreetsed näited on toodud Euroopa – Vahemere piirkonna päritolureegleid käsitlevate protokollide selgitavates märkustes.

Tabelis 3 esitatud kuupäevad tähistavad kuupäeva, millest alates kohaldatakse päritolureegleid käsitlevaid protokolle, mis on lisatud ELi, Türgi ning ELi stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalejate vahelistele vabakaubanduslepingutele ja millega nähakse ette diagonaalne kumuleerumine. Iga kord, kui kõnealusesse tabelisse kantud osaliste vahelistesse vabakaubanduslepingutesse on lisatud viide konventsioonile, on tabelisse 2 lisatud kuupäev, mille ees on „(C)“.

Meenutatakse, et Türgi päritoluga ja ELi-Türgi tolliliiduga hõlmatud materjale võib käsitleda päritolustaatusega materjalidena diagonaalse kumuleerumise eesmärgil Euroopa Liidu ja selliste stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevate riikide vahel, kelle suhtes päritolureeglite protokoll kehtib.

Diagonaalne kumuleerumine Türgi, Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo, Põhja-Makedoonia, Montenegro ning Serbia vahel on võimalik. Teave diagonaalse kumuleerumise võimaluse kohta Euroopa Liidu, Türgi, Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo, Põhja-Makedoonia, Montenegro ja Serbia vahel on tabelis 3.

ELi-Türgi tolliliiduga hõlmatud kaupade puhul on kohaldamiskuupäev 27. juuli 2006, mida ei kohaldata põllumajandustoodetele ega söe- ja terasetoodetele. Türgi ja Kosovo vahelise kohaldamise alguskuupäev on 1. september 2019.

Eelotsusetaotluse esitamise põhjendused

Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib käesolevas asjas teada, kas vastustaja on importiva konventsiooniosalise tolliasutusena pädev järeldama konventsiooni I liite artikli 15 kohaselt väljastatud päritolutõendi osas, et eksportiva konventsiooniosalise tolliasutus rikkus tõendi väljastamisel konventsiooni sätteid, või kas eelnevalt tuleb viia läbi konventsiooni I liite artiklis 32 ette nähtud kontrollimenetlus.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole Euroopa Liidu Kohtu praktikas leidnud ühtegi kohtuasja, milles oleks tõlgendatud tolliseadustiku artikli 119 lõiget 3.

Esitatud küsimus on käesoleva kohtuasja puhul asjakohane, sest tolliseadustiku artikli 119 lõike 3 kohaselt vabastatakse kaebaja vastavalt tolliseadustiku artikli 119 lõike 1 punktile a vastutusest ainult juhul, kui ebaõige tõend väljastatakse halduskoostöö raames. Ent päritolutõendeid ei väljastata tavaliselt mitte konventsiooni VI jaotises ette nähtud halduskoostöö raames, vaid V jaotises ette nähtud menetluste raames, nii et kaebaja väide, et liidu õiguse kitsendav tõlgendamine muudab tolliseadustiku artikli 119 lõike 3 sisutühjaks, võib olla põhjendatud.

Pooled on käesoleva asja puhul üksmeelel selle osas, et asjaomase kauba diagonaalset kumuleerumist ei saa kohaldada, sest päritolutõendis EUR.1 on sisuline viga. Tolliasutus tegi käesolevas asjas otsuse konventsiooni I liite artiklis 32 ette nähtud menetlust läbi viimata ega palunud Kosovo tolliasutusel hinnata päritolutõendi vastavust.

Konventsiooni I liite artiklis 32, mis asub selle VI jaotises, ette nähtud menetlus toimub halduskoostöö raames ja selle võib alata, kui importiva konventsiooniosalise tolliasutusel on põhjendatud kahtlusi. Vastavalt konventsiooni I liite artikli 32 lõikele 3 vastutab kontrolli läbiviimise eest eksportiva konventsiooniosalise tolliasutus. Tolliasutus väitis käesolevas asjas, et väljaspool mõistlikku kahtlust ja täieliku kindlusega saab väita, et konventsioonis sätestatud on rikutud ja eksportiva konventsiooniosalise tolliasutus ei saanud kinnitada sooduskohtlemist põhjendavat päritolu.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ei ole tolliseadustiku artikli 119 lõike 3 põhjal selge, kas juhul, kui päritolutõendis avastatakse viga, saab importiva konventsiooniosalise tolliasutus sedastada, et nimetatud tõend on ebaõige ka siis, kui päritolutõendi õigsuse kontrolli läbi ei viida. See eeldab, et tolliseadustiku artikli 119 lõike 1 punkti a kohaselt tuleb uurida, kas on võimalik, et kaebajal oleks olnud võimalik viga mõistlikult käitades avastada. Kui tolliasutus avastab päritolutõendis vea ja päritolutõend on tema hinnangul ebaõige ning ta peab sellisel juhul viima tingimata ja kohustuslikus korras läbi konventsiooni I liite artiklis 32 ette nähtud kontrolli, tuleb tolliseadustiku artikli 119 lõike 3 kohaselt asuda seisukohale, et kaebajal ei olnud võimalik viga avastada. Kui tolliasutus pidi enne otsuse tegemist kontrollima kohustuslikus

korras päritolutõendi õigsust eksportiva riigi tolliasutuses, ei ole käesolevas asjas tolliasutuse tuvastatud asjaolud täielikud.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub Euroopa Kohtul eeltoodud kaalutlusi arvestades tõlgendada küsimust, kas tolliseadustiku artikli 119 lõikega 3 on kooskõlas liikmesriigi tava, mille puhul tuvastab importiva konventsiooniosalise tolliasutus väljaspool liidu tolliterritooriumit asuva riigi või territooriumi asutuse väljastatud päritolutõendis vea esinemise korral päritolutõendis vea, kohaldamata lepingu I liite artiklis 32 ette nähtud menetlust.

[...] [liikmesriigi menetlusõiguse kaalutlused]

Veszprém, 29. aprill 2024.

[...] [allkirjad]

TÖÖDOKUMENT